

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl a) Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Ilgalaikis geresnio bendrosios rinkos taisyklių įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo veiksmų planas“

(COM(2020) 94 final)

b) Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kliūčių bendrajai rinkai nustatymas ir šalinimas“

(COM(2020) 93 final)

(2020/C 364/16)

Pranešėjas **Gerardo LARGHI**

Bendrapranešėjis **Gonçalo LOBO XAVIER**

Prašymas pateikti nuomonę	a) Europos Komisija, 2020 4 22 b) Europos Komisija, 2020 4 22
Teisinis pagrindas	dėl abiejų dokumentų – Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius
Priimta skyriuje	2020 6 25
Priimta plenarinėje sesijoje	2020 7 16
Plenarinė sesija Nr.	553
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	212/2/5

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) remia Komisijos Ilgalaikį geresnio bendrosios rinkos taisyklių įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo veiksmų planą ⁽¹⁾.

1.2. EESRK pritaria Komisijos komunikatui *Kliūčių bendrojoje rinkoje nustatymas ir šalinimas* ⁽²⁾ ir yra pasirengęs jį remti.

1.3. EESRK mano, kad nepakankamas arba netinkamas ES taisyklių taikymas pernelyg ilgai buvo ES teisės silpnoji vieta, todėl daugelis sukčiavimo ir neteisėto elgesio atvejų nebuvo nagrinėjami. ES teisės taikymas yra labai svarbus siekiant didinti įmonių ir vartotojų pasitikėjimą ir užtikrinti, kad bendroji rinka teiktų visapusišką naudą įmonėms, darbuotojams ir vartotojams.

1.4. EESRK mano, kad veiksminga įgyvendinimo strategija turi: 1) būti grindžiama tvirta visų suinteresuotųjų subjektų partneryste; 2) sudaryti sąlygas glaudesniai esamų vykdymo užtikrinimo tinklų bendradarbiavimui Europos lygmeniu, siekiant užtikrinti, kad būtų sprendžiamos keliems sektoriams vienu metu poveikį darančios problemos; 3) kurti strategijas ir priemones kovai su plataus masto ES teisės pažeidimais, kad taikant vieną veiksmingą ir skaidrią vykdymo užtikrinimo priemonę būtų galima apsaugoti visus suinteresuotuosius subjektus ir užtikrinti teisės aktų laikymąsi valstybėse narėse; 4) išnaudoti naujų technologijų potencialą.

⁽¹⁾ COM(2020) 94 final.

⁽²⁾ COM(2020) 93 final.

1.5. EESRK primygtinai ragina Komisiją aiškiai apibrėžtą vaidmenį veiksmų plane skirti pilietinės visuomenės subjektams, verslininkams, darbuotojams ir vartotojams.

1.6. EESRK visiškai pritaria Europos Komisijos sumanymui pertvarkyti Vidaus rinkos problemų sprendimo tinklą (SOLVIT) į veiksmingą standartinę priemonę nepagrįstoms kliūtims bendrojoje rinkoje šalinti, tačiau svarbu, kad SOLVIT būtų parengta struktūriškesnė procedūra, leidžianti svarbius atvejus perduoti Komisijai ir dirbti visuose sektoriuose ir politikos srityse.

1.7. EESRK palankiai vertina iniciatyvą **gerinti ribojamojo reguliavimo ex ante vertinimus pagal Proporciningumo patikros** direktyvą ⁽³⁾. Suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas atliekant „proporciningumo patikrą“ turėtų būti norma, o ne išimtis.

1.8. **Bendrieji skaitmeniniai vartai** yra vienas iš metodų skaitmeniniu būdu patenkinti įmonių ir vartotojų poreikius gauti informacijos internetu. Į bendruosius skaitmeninius vartus nedelsiant bus integruoti bendri informaciniai punktai, todėl įmonės ir vartotojai pagalbos ir informacijos galės gauti vienoje vietoje.

1.9. EESRK pritaria Komisijos raginimui Europos Parlamentui ir Tarybai priimti pasiūlymą dėl Direktyvos 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje įgyvendinimo užtikrinimo, kuria nustatoma pranešimo apie leidimų išdavimo tvarką ir reikalavimus, susijusius su paslaugų teikimu, procedūra ⁽⁴⁾.

1.10. Komitetas pabrėžia, kad su COVID-19 plitimu susijusi krizė kelia didelį pavojų bendrajai rinkai, t. y. pasibaigus pandemijai gali padidėti ES šalių ekonominio vystymosi, socialinių garantijų ir gerovės lygio skirtumai.

1.11. Komitetas pažymi, kad, nors bendrojoje rinkoje pasiekta realių laimėjimų, įmonės ir vartotojai vis dar praneša apie pernelyg daug egzistuojančių kliūčių.

1.12. EESRK pritaria Komisijos veiksmų planui, kuriame teigiama, kad „norint įveikti esamas bendrosios rinkos kliūtis, bus labai svarbu, kad įvairūs subjektai, atsakingi už įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą, palaikytų tikrą partnerystę Europos ir valstybių narių lygmeniu“.

1.13. Todėl EESRK ragina Komisiją pasinaudoti naująja Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo strategija siekiant sukurti tvirtą bendradarbiavimo sistemą, kuri apimtų visus suinteresuotuosius subjektus, aktyviai dalyvaujančius taikant ES teisę. Be kita ko, organizacijos turėtų visapusiškai dalyvauti paskelbtos Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo darbo grupės, kuri turėtų veikti kaip forumas horizontaliesiems vykdymo užtikrinimo klausimams aptarti, darbe.

1.14. EESRK mano, kad vykdymo užtikrinimas iš esmės yra horizontalioji problema, todėl jo nereikėtų spręsti segmentiškai. Labai svarbu geriau organizuoti ir racionalizuoti darbo srautą tarp skirtingų vykdymo užtikrinimo tinklų ir sudaryti jiems palankesnes sąlygas keistis informacija ir gerąja patirtimi.

1.15. Reglamentas dėl bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje (BVAS) padėjo susieti pilietinių visuomenės organizacijų ir teisėsaugos institucijų veiklą, nes buvo geriau pripažintas jų bendradarbiavimas. Tačiau ši sistema, nors ji ir duoda teigiamų rezultatų, tebėra neišsami ir turi būti toliau tobulinama, pavyzdžiui, paspartinant atsaką į piliečių perspėjimus.

1.16. EESRK nuomone, duomenys ir dirbtinis intelektas gali būti naudojami rinkoms stebėti. Todėl Komitetas mano, kad šios skaitmeninės priemonės turėtų būti plėtojamos ES lygmeniu ir jomis turėtų dalytis visi suinteresuotieji subjektai.

1.17. Šiuo metu vykdymo užtikrinimo institucijos susiduria su nesąžininga praktika bendrojoje rinkoje, o jų darbui dažnai taikomi griežti biudžeto apribojimai. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas ragina geriau naudoti ribotus išteklius, geriau koordinuoti esamus tinklus, kurti naujas visų dalyvių sinergijas ir naujomis technologijomis grindžiamas priemones, kurios gali padėti veiksmingai įgyvendinti ES teisę.

⁽³⁾ OL L 173, 2018 7 9, p. 25.

⁽⁴⁾ COM(2016) 821 final.

2. Komunikatas „Ilgalaikis geresnio bendrosios rinkos taisyklių įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo veiksmų planas“ (COM (2020) 94 final) – INT/899

2.1. Bendrajai rinkai kylantys iššūkiai

2.1.1. Bendroji rinka yra Europos projekto pagrindas. Ji palengvino Europos vartotojų ir įmonių gyvenimą. Veiksminga bendroji rinka turėtų sudaryti sąlygas ES piliečiams turėti didesnę paslaugų ir gaminių pasirinkimą ir geresnes darbo galimybes. Bendroji rinka turėtų skatinti prekybą ir konkurenciją. Tai labai svarbu norint įgyvendinti žaliąją, pramoninę ir skaitmeninę ES pertvarką.

2.1.2. Kad pasiektų šį tikslą, Europa turi nustatyti kriterijais grindžiamus prioritetus ir, remdamasi aiškiai nustatytais kriterijais, siekti įgyvendinti aiškias politines gaires, visišką pirmenybę teikdama žmonėms.

2.1.3. Siekdama stiprinti bendradarbiavimą bendrosios rinkos taisyklių vykdymo užtikrinimo srityje, Europos Komisija skelbia, kad bus įsteigta Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo darbo grupė (SMET), kurios užduotis bus įvertinti nacionalinės teisės atitiktį bendrosios rinkos taisyklėms, nustatyti skubiausiai šalintinas kliūtis, spręsti perteklinio reglamentavimo problemas, aptarti horizontaliuosius vykdymo užtikrinimo klausimus ir stebėti, kaip įgyvendinamas pasiūlytas veiksmų planas. Šiuo atžvilgiu SMET turėtų nustatyti aiškius kriterijus, pagal kuriuos būtų sprendžiama, kokios kliūtys yra aktualiausios atsižvelgiant į jų ekonominę vertę.

2.1.4. Komisija taip pat ketina naudotis prevenciniais mechanizmais siekdama: užkirsti kelią naujoms kliūtims paslaugų teikimui bendrojoje rinkoje; gerinti gebėjimus neatitikties atvejams aptikti; sukurti internetinio vykdymo užtikrinimo platformą (e. vykdymo užtikrinimo laboratoriją), skirtą dalytis informacija apie neteisėtas ir reikalavimų neatitinkančias pramonės ir vartojimo prekes; sukurti vieną bendrą Europos informacijos prieigos sistemą, skirtą valdžios institucijų vykdomai ne maisto produktų kontrolei, ir būsimą vieno langelio principu pagrįstą muitinės aplinką; užtikrinti, kad Vidaus rinkos informacinė sistema (IMI) taptų standartine priemone; sukurti priemonę, kad piliečiai ir įmonės galėtų anonimiškai pranešti apie reglamentavimo kliūtis, su kuriomis jie susiduria naudodamiesi savo vidaus rinkos teisėmis; pagerinti vykdymo užtikrinimą, susijusį su ES žemės ūkio maisto produktų teisės aktais (įskaitant gyvūnų ir augalų sveikatos srityje); išnagrinėti esamų struktūrų (pavyzdžiui, Bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje tinklo, ES gaminių atitikties tinklo arba Europos intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų stebėsenos centro) ir laboratorijos, finansuojamos pagal Bendrosios rinkos programą arba Skaitmeninės Europos programą pažangiems IT sprendimams bandyti ir taikyti, integravimo galimybes; stiprinti kovą su padirbtų ir neteisėtų produktų, įskaitant gaminamus arba surenkamus iš importuotų komponentų ES viduje, platinimu ir išplėsti OLAF įgaliojimus; stiprinti vykdymo užtikrinimą žemės ūkio maisto produktų grandinėje; sukurti ženklinimo ir atsekamumo sistemas ir skatinti naudoti skaitmenines priemones, kad būtų galima vykdyti tikslingesnę kontrolę prie išorės sienų ir ES viduje; pertvarkyti SOLVIT į standartinę bendrosios rinkos ginčų sprendimo priemonę; racionalizuoti atvejų nagrinėjimo procesus, siekiant preliminariai peržiūrėti skundus per du mėnesius, kad būtų galima imtis tolesnių veiksmų; geriau naudotis sistema „ES Pilot“ aiškiais sąlygomis ir pagal aiškius tvarkaraščius tais atvejais, kai panašu, jog sprendimą galima rasti greitai.

2.2. Bendrosios pastabos

2.2.1. EESRK mano, kad labai svarbu užbaigti kurti bendrąją rinką ir veiksmingai užtikrinti jos veikimą, nes tai yra priemonė Europos Sąjungos steigimo dokumentuose įtvirtintiems politiniams tikslams pasiekti, o ne tikslas pats savaime.

2.2.2. Pagrindinės komunikate nurodomos kliūtys yra: reglamentavimo galimybės ES ir nacionaliniu lygmenimis; teisės aktų perkėlimas į nacionalinę teisę, įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas; administraciniai ir praktiniai valstybių narių gebėjimai; bendra verslo ir vartotojų aplinka; su viešąja politika nesusijusios pagrindinės priežastys, tokios kaip kalba ar kultūra.

2.2.3. SOLVIT – standartinė priemonė. EESRK remia Komisijos ketinimą užtikrinti, kad SOLVIT procedūros taptų standartine priemone nepagrįstoms kliūtims bendrojoje rinkoje šalinti. Tačiau jos žinioje yra tik dialogas ir švelnioji galia, be to, ji negali būti naudojama lygiagrečiai su bylinėjimusi. SOLVIT sistemai reikalinga labiau struktūrizuota procedūra, kad svarbias bylas būtų galima perduoti Komisijai. Kartu svarbu, kad SOLVIT veiktų visuose sektoriuose ir visose politikos srityse.

2.2.4. Komitetas labai palankiai vertina ketinimą gerinti ribojamojo reguliavimo *ex ante* vertinimus pagal Proporcingumo patikros direktyvą⁽⁵⁾. Tačiau Komisija turėtų teikti struktūrinę pagalbą ir parengti gaires valstybėms narėms, kaip atlikti naujai planuojamo nacionalinio profesijų reglamentavimo *ex ante* proporcingumo vertinimus pagal Proporcingumo tikrinimo direktyvą. Be to, suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas atliekant proporcingumo patikrą turėtų būti norma, o ne išimtis.

2.2.5. Informacijos rinkimas ir administracinės procedūros. Bendrieji skaitmeniniai vartai yra vienas iš metodų, kaip skaitmeniniu būdu patenkinti verslo ir vartotojų informacijos internetu gavimo poreikius, tačiau pagal galiojančius bendrosios rinkos teisės aktus valstybės narės taip pat privalo informuoti įmones per bendrus informacinius punktus. Įvairiuose ES teisės aktuose numatytas bendrų informacinių punktų centralizavimas. Jie bus nedelsiant integruoti į bendruosius skaitmeninius vartus, todėl įmonės ir vartotojai pagalbos ir informacijos galės gauti vienoje vietoje. Įmonės turėtų gauti vieną suderintą atsakymą.

2.2.6. Šiuo metu ES nuo pat pamatų drebbina tiek išorės veiksniai, kaip antai pandemija, kuri pasėjo paniką ir nusinešė daug gyvybių ir dėl kurios visa ES ekonomika klumpsta į recesiją, tiek vidiniai veiksniai, pavyzdžiui, nesugebėjimas parodyti solidarumą, vyravusį ES sukūrimo metu. Todėl kyla klausimas, ko reikia norint sukurti bendrąją rinką, kuri nėra vien tik techninis ir teisėkūros darbas. Šiuo tikslu būtina persvarstyti visą Europos projekto modelį. Visiškai teisėta kelti klausimą, ar suvienyta Europa, apie kurią kai kurie svajojo, kurią daugelis su atsidavimu kūrė ir kurią, bent jau žlugus Konstitucijos Europai projektui, kiti bandė palaipsniui sunaikinti, net ir 2050 m. bus laisvės pavyzdys, kultūros švyturys, taikos nešėja, palaikanti gerą žmonių valią ir ginanti lygias vyrų ir moterų galimybes pasaulyje, kuriame nėra diskriminacijos ir kliūčių.

2.2.7. Tai tampa dar aktualiau dabartiniais, itin neramiais laikais, kai Europą kankina užsitęsusi krizė, kuri yra sisteminė, o ne tiesiog sukelta dabartinės ekonominės padėties: tai ne tik ekonominė ir finansinė, bet ir socialinių bei kultūrinių vertybių krizė. Nemažai piliečių mano, kad vienintelis patikimas sprendimas – atsisakyti grynai piniginio ir ekonominio požiūrio ir kurti tikrą politinę Sąjungą.

2.2.8. EESRK mano, kad dėl visos Europos šalis paveikusios COVID-19 krizės reikia persvarstyti visą sistemą ne tik organizacine prasme, bet ir siekiant kurti naujas idėjas bei naujus verslo modelius.

2.2.9. Civilinės saugos sistemos ne visose šalyse padeda įveikti krizę. Atvirkščiai, daugeliu atvejų šios sistemos žlugo: nei centrinės Vyriausybės, nei savivaldybės, nei piliečiai nebuvo pasirengę ekstremaliajai situacijai, o įvestos priemonės dažnai būdavo lėtos ir brangios, kartais net nesuprantamos.

2.2.10. Paaikškėjo, kad kai kuriose srityse Europa yra priklausoma nuo trečiųjų šalių, todėl reikia persvarstyti tam tikrus Europos Sąjungos pagrindus, kurie turi įrodyti jos gebėjimą reaguoti ir reorganizuotis. Savivaldybių, regionų ir valstybių viešiesiems pirkimams bei vietinių tiekėjų paramai reikia skirti ypatingą dėmesį: viešieji pirkimai turi tapti ekonominio saugumo garantija.

2.2.11. Ne tik gaminiams, bet ir paslaugoms taikoma į rinką orientuota standartizacija atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant „naujo požiūrio“ modelį.

2.2.12. Reikėtų nuodugniai išanalizuoti priemonių, kurių reikia imtis, būtinumą, veiksmingumą ir poveikį, kad reguliuojant paslaugas vidaus rinkai svarbios paslaugos būtų aiškiai atskirtos nuo kitų paslaugų.

2.2.13. EESRK sutinka su Komisija dėl bet kokių priemonių, skirtų skatinti ES teisės plėtrą, įgyvendinimą ir laikymąsi vidaus rinkoje, svarbos. Įvairiose srityse, kaip antai prekės ir paslaugos, viešieji pirkimai, rinkos priežiūra, bendrovių teisė, sutartinė ir su sutartimis nesusijusi teisė, kova su pinigų plovimu, laisvas kapitalo judėjimas, finansinės paslaugos, konkurencija ir valdymo priemonių kūrimas, skubiai reikia sukurti bendrąją rinką, kurioje būtų laikomasi piliečių, gamintojų, darbuotojų ir vartotojų teisių, netrikdant subalansuotos ekonominės veiklos.

⁽⁵⁾ OL L 173, 2018 7 9, p. 25.

2.2.14. EESRK ragina sukurti sąžiningą bendrąją rinką, kurioje būtų atsižvelgiama į būtinybę laikytis darbo, vartotojų ir aplinkos apsaugos taisyklių, vadovaujantis naujai pasiūlyta Europos pramonės strategija ⁽⁶⁾, Komisijos programoje nustatytais žiedinės ekonomikos principais. EESRK jau anksčiau visiškai pritarė šiems principams ir mano, kad Europa turėtų imtis vadovaujančio vaidmens šioje srityje.

2.2.15. EESRK pritaria sprendimui sukurti Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo darbo grupę (SMET), kurią sudarytų valstybės narės ir Komisija, atsižvelgiant į EESRK ne kartą pateiktus pasiūlymus ir rekomendacijas ⁽⁷⁾.

2.2.16. EESRK pabrėžia, kad svarbu kovoti su kiekvienu perteklinio reglamentavimo ir netinkamo taisyklių taikymo atveju, nes tai dažnai kliudo tinkamam rinkos veikimui. EESRK primygtinai prašo leisti dalyvauti šioje darbo grupėje bent stebėtojo teisėmis.

2.2.17. Kaip jau nurodyta keliose ankstesnėse nuomonėse ⁽⁸⁾, EESRK pritaria Komisijos pozicijai dėl su rinkos susiskaidymu susijusios rizikos ir vėlavimo baigti kurti bendrąją rinką, įgyvendinamų taisyklių neatitikimų, netikrumo dėl duomenų konfidencialumo, nesąžiningo ir ne visada kontroliuojamo IT tinklų naudojimo ir neteisėtų paslaugų prieinamumo internetu, daugiausia dėl to, kad atitinkamos Komisijos tarnybos nepakankamai užtikrina teisės aktų vykdymą fiskalizavimu ir sankcijomis. EESRK rekomenduoja Komisijos generaliniams direktoratams spręsti šiuos klausimus vadovaujantis kompleksiniu požiūriu.

2.2.18. EESRK apgailestauja, kad ES teisės aktų vykdymas vis dar nėra veiksmingai užtikrinamas. Sąjungos piliečiams labai svarbu turėti teisę į kolektyvinį ieškinį, kuri būtų aiškiai ir skubiai įtvirtinta Europos lygmeniu. Tai padėtų užtikrinti, kad kraštiniais atvejais už ES teisės pažeidimus būtų galima bausti, ir tokiu būdu būtų skatinamas savanoriškas taisyklių laikymasis ⁽⁹⁾.

2.2.19. EESRK pabrėžia, kad labai dažnai valstybės narės pačios pažeidžia sutartas bendrosios rinkos taisykles arba nacionalinėje teisėje nustato ir toleruoja kliūtis, siekdamos užtikrinti papildomą apsaugą savo rinkoje ir suteikti pranašumą nacionalinėms įmonėms. Nauda dažnai būna labai trumpalaikė, tačiau tai kenkia MVĮ ir pradedančiosioms įmonėms, taip pat piliečiams ir vartotojams, kuriems kyla rizika dėl reikalavimų neatitinkančių produktų arba sumažėja produktų pasirinkimas.

2.2.20. Todėl EESRK pritaria Komisijos raginimui Europos Parlamentui ir Tarybai priimti pasiūlymą dėl Direktyvos dėl pranešimo apie nacionalines taisykles pagal Paslaugų direktyvą ⁽¹⁰⁾. Tačiau susitarimu neturėtų būti kenkiama galiojančiai Paslaugų direktyvai taikant pareigos pranešti išimtis, susijusias su teritoriniais apribojimais (įskaitant miestų teritorijų planavimą), arba panaikinant dabartinius Komisijos įgaliojimus priimti sprendimus.

2.3. Konkrečios pastabos

2.3.1. Bendrosios rinkos taikymo sritis suteikia ES galimybę sukurti daugiašalę, atvirą, nediskriminacinę ir taisyklėmis grindžiamą komercinę sistemą. Trečiųjų šalių įmonės, norėdamos patekti į bendrąją rinką, turi laikytis ES taisyklių, be kita ko, sveikatos, aplinkos, maisto ir produktų saugos bei vartotojų apsaugos srityse.

2.3.2. EESRK pritaria Komisijos sprendimui suderinti jau taikomas paramos bendrosios rinkos kūrimui priemones su naujomis priemonėmis (pavyzdžiui, centriniu informaciniu punktu, į kurį valstybių narių tarnautojai gali kreiptis, jei turi praktinių klausimų, keitimosi informacija su valstybėmis narėmis platformomis, pavyzdžiui, viešųjų pirkimų direktyvų tikslais naudojama platforma, ir geresne prieiga prie informacijos apie taisykles ir reikalavimus naudotojams per bendruosius skaitmeninius vartus).

⁽⁶⁾ COM(2020) 102 final.

⁽⁷⁾ Žr. OL C 43, 2012 2 15, p. 14 ir kitas pirmiau nurodytas nuomones.

⁽⁸⁾ Žr. pridedamą sąrašą.

⁽⁹⁾ Šiuo klausimu EESRK yra parengęs keletą nuomonių, įskaitant: OL C 309, 2006 12 16, p. 1, OL C 324, 2006 12 30, p. 1, OL C 162, 2008 6 25, p. 1, OL C 228, 2009 9 22, p. 40 ir OL C 128, 2010 5 18, p. 97.

⁽¹⁰⁾ COM(2016) 821 final.

2.3.3. EESRK rekomenduoja Komisijai pateikti gaires dėl šių principų:

- a) subsidiarumas ir dvigubas subsidiarumas,
- b) abipusis pripažinimas,
- c) inovacijos ir atsargumo priemonės,
- d) bendri interesai, susiję su tam tikromis paslaugomis (pavyzdžiui, bankininkyste ir draudimu).

2.3.4. EESRK pritaria sprendimui sutelkti dėmesį į viešuosius pirkimus. Administratoriams ir ES lėšų gavėjams turi būti padedama tobulinti savo viešųjų pirkimų praktiką, kad būtų užtikrintos vienodos sąlygos ir viešieji pirkimai būtų naudojami kaip strateginė priemonė siekiant pagrindinių politikos tikslų, pavyzdžiui, žiedinės ekonomikos principų.

3. Komunikatas „Kliūčių bendrajai rinkai nustatymas ir šalinimas“ (COM (2020) 93 *final*) – INT/908

3.1. *Kliūtys bendrojoje rinkoje*

3.1.1. Komisijos komunikate dėl kliūčių bendrojoje rinkoje nustatymo ir šalinimo daugiausia dėmesio skiriama 13 pagrindinių kliūčių, taip parodant, kad jos yra ne tik reglamentavimo ar administracinės, bet ir praktinės kliūtys. ES veikiančios įmonės ir vartotojai dažnai tuo pačiu metu susiduria su keliais apribojimais. Tai visų pirma pasakytina apie mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ), specialistus ir vartotojus.

3.1.2. Siekiant suteikti galimybę imtis priemonių ES ir valstybių narių lygmenimis, komunikate nurodomos penkios pagrindinės kliūčių priežastys: reglamentavimo galimybės ES ir nacionaliniu lygmenimis; teisės aktų perkėlimas į nacionalinę teisę, įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas; administraciniai valstybių narių gebėjimai ir praktika; bendra verslo ir vartotojų aplinka; su viešąja politika nesusijusios pagrindinės priežastys, tokios kaip kalba ar kultūra.

3.1.3. Kartais paaiškėja, kad valstybės narės pažeidžia sutartas bendrosios rinkos taisykles arba nacionalinėje teisėje nustato ir toleruoja kliūtis, siekdamas užtikrinti papildomą apsaugą savo rinkoje ir suteikti pranašumą nacionalinėms įmonėms.

3.2. *Bendrosios pastabos*

3.2.1. EESRK pažymi, kad Komisijos komunikate nurodomos pagrindinės likusios kliūtys tikrai bendrajai rinkai. Šios kliūtys yra ne tik reglamentavimo ar administracinės, bet ir praktinės, o tai reiškia, kad ES veikiančios įmonės ir vartotojai dažnai tuo pačiu metu susiduria su keliais apribojimais. Tai daro neigiamą poveikį MVĮ ir ypač laisvųjų profesijų atstovams.

3.2.2. EESRK mano, kad veiksminga įgyvendinimo strategija turi: 1) būti grindžiama tvirta visų suinteresuotųjų subjektų partneryste; 2) sudaryti sąlygas glaudesniai esamų vykdymo užtikrinimo tinklų bendradarbiavimui Europos lygmeniu, siekiant užtikrinti, kad būtų sprendžiamos keliems sektoriams vienu metu poveikį darančios problemos; 3) kurti strategijas ir priemones kovai su plataus masto ES teisės pažeidimais, kad taikant vieną veiksmingą ir skaidrią vykdymo užtikrinimo priemonę būtų galima apsaugoti visus suinteresuotuosius subjektus ir užtikrinti teisės aktų laikymąsi valstybėse narėse; 4) išnaudoti naujų technologijų potencialą siekiant skatinti veiksmingus vykdymo užtikrinimo veiksmus ir atidesnę rinkos stebėseną.

3.2.3. EESRK mano, kad nepakankamas arba netinkamas ES taisyklių taikymas pernelyg ilgai buvo ES teisės silpnoji vieta, todėl daugelis sukčiavimo ir neteisėto elgesio atvejų nebuvo nagrinėjami. Norint stiprinti vartotojų pasitikėjimą ir užtikrinti, kad įmonės, darbuotojai ir vartotojai išnaudotų visas bendrosios rinkos galimybes, būtina užtikrinti griežtą ES teisės vykdymą.

3.2.4. COVID-19 krizės bendrajai rinkai padaryta žala dar labiau padidins dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES daromą žalą. Tai gali reikšti, kad pasibaigus pandemijai padidės ES šalių ekonominės raidos, socialinių garantijų ir gerovės lygio skirtumai, o tai turės pasekmių bendrajai rinkai ir jos plėtrai.

3.2.5. EESRK mano, kad dėl dabartinių sąlygų gali atsirasti taip, kad bendroji rinka taps tik laisvosios prekybos zona; jos ateitis panašėja ne į natūralią viršnacionalinio politinio projekto išdavą, bet tik į mažiausią bendrą Europos valstybių nacionalinių interesų vardiklį.

3.2.6. Todėl EESRK ragina Europos institucijas ir susijusias pilietinės visuomenės organizacijas aiškiai informuoti Europos piliečius, kokios yra bendrosios rinkos ribos, kad jie realiai suvoktų, ko galima iš tikrųjų tikėtis iš bendrosios rinkos įgyvendinimo ir jos veikimo užtikrinimo. Todėl svarbu nenustatyti priemonių, kurios gali būti nereikalingos ir nepagrįstos ir kuriomis iš tikrųjų tik sukuriamos kliūtys, trukdančios veikti įmonėms, ypač MVĮ⁽¹¹⁾, įskaitant laisvasias profesijas, taip pat nesiekti visiško suderinimo, kuris yra nepateisinamas, atsižvelgiant į tai, kad pirmenybė turi būti teikiama kitiems principams, pavyzdžiui, vartotojų teisėms ir vartotojų apsaugai. Bendroji rinka turi atspindėti doktriną „Stiprybė įvairovėje“, kuri kartu su derinimu turėtų būti svarbiausias Europos politikos principas.

3.2.7. Standartizacija, taikoma ne tik gaminiams, bet ir paslaugoms, atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant „naujo požiūrio“ modelį.

3.2.8. Ilgalaikis planas, kurį parengė Komisija siekiant pašalinti likusias kliūtis, yra plataus užmojo ir pagirtinas įsipareigojimas, tačiau jis turi būti paremtas didelėmis investicijomis į informavimo, įspėjimo, mokymosi, mokymo, integracijos ir standartizavimo procesus.

3.3. Bendrosios rinkos socialinis aspektas

3.3.1. EESRK dar kartą ragina Komisiją atsižvelgti į ES socialinį aspektą, kad būtų skatinama kurti tinkamas ir gerai apmokamas darbo vietas, propaguoti tarpvalstybinį judumą, tobulinti įgūdžius ir gebėjimus bei didinti investicijas į tas MVĮ, kurios mano, kad ES teisės aktais jos yra ypač griežtai apribotos ir turi mažiausiai naudos iš esamos padėties. Todėl EESRK palankiai vertina priimtą Tvarios ir skaitmeninės Europos MVĮ strategiją.

3.3.2. EESRK mano, kad bendrosios rinkos taisyklės yra naudingos tik tiek, kiek jomis prisidedama prie sveikos socialinės rinkos ekonomikos vystymo siekiant užkirsti kelią skurdui, nelygybei, diskriminacijai ir socialinei atskirčiai, ypatingą dėmesį skiriant jaunimo integravimo visuomenėje užtikrinimui.

3.3.3. MVĮ ir darbuotojai stipriai jaučia, kad būtent jie labiausiai nukentėjo nuo ekonomikos krizės, euro įvedimo ir dabartinės labai rimtos pandemijos, dėl kurios Europos ekonomika patiria nuosmukį. Tai reiškia, kad kiekviena Europos bendrosios rinkos palaikymui skirta priemonė turi būti grindžiama paprastesne, betarpiškesne ir veiksmingesne komunikacija, mažesniu biurokratizmu ir visiems suprantamomis taisyklėmis.

3.3.4. EESRK taip pat ragina į būsimas žaliosios ekonomikos priemones ir Komisijos bendrosios rinkos veiksmų planą įtraukti socialinės ekonomikos sektoriaus taisykles, kad būtų užtikrintos vienodos sąlygos socialinės ekonomikos įmonėms ir skatinama šio sektoriaus plėtra.

3.3.5. Parama jauniems verslininkams ir inovatyviems produktams ir paslaugoms bus viena pagrindinių bendrajai rinkai užbaigti skirtos programos elementų. EESRK pritaria sprendimui remti naujus verslo modelius, t. y. žiedinę ekonomiką, pažangias technologijas, mažo išmetamo CO₂ kiekio technologijas, efektyvaus išteklių naudojimo sprendimus ir kitas iniciatyvas, kuriomis siekiama skatinti įmonių tarptautinį matmenį, pritraukti talentų ir gerinti darbuotojų įgūdžius.

3.3.6. EESRK sutinka, kad MVĮ, investuojančios į skaitmeninius projektus, turėtų būti remiamos. Projektai taip pat turėtų būti parengti taip, kad jie būtų naudingi įmonėms, vartotojams ir visai pilietinei visuomenei.

3.4. Konkrečios pastabos

3.4.1. EESRK atkreipia dėmesį į sunkumus, su kuriais susiduria Europos bendrovės pasaulinėse rinkose konkuruodamos su oligopoliais arba monopoliais, kurie kai kuriais atvejais yra valdomi valstybės. Pavyzdžiais gali būti geležinkelių pramonė, oro transportas ir vėjo energija, nes Europos įmonės šiose srityse patiria aršią (trečiųjų šalių bendrovių, ypač Kinijos) konkurenciją.

⁽¹¹⁾ OL C 376, 2011 12 22, p. 51.

3.4.2. EESRK remia Komisijos pastangas užtikrinti interneto platformų gaminių atitiktį reikalavimams, kad neteisėti ir nesaugūs gaminiai nebūtų pateikiami rinkai. Jis pabrėžia kiekvienos priemonės, skirtos patikrinti interneto platformose parduodamų gaminių atitiktį ir bandyti užtikrinti gaminių saugą pasaulinėje internetinėje tiekimo grandinėje, svarbą.

3.4.3. Tačiau EESRK norėtų rekomenduoti Komisijai šiame procese taip pat apsvarstyti ir kitus klausimus, kaip antai dirbtinis intelektas, komerciniai pranešimai, rinkodara ir reklama, teisinės ir sutartinės garantijos parduodant prekes ir paslaugas ir konkrečios nuostatos dėl vidaus rinkos įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo bankų ir draudimo sektoriuose.

2020 m. liepos 16 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Luca JAHIER*
